

Poslano

Pojasnilo k sporu grafičarjev s tiskarnami

Naprošeni priobčujemo pojasnilo o delu in nepristranski poročevalci o vseh dogodkih, ki zadevajo v živo katerekoli tvorne skupine naše narodne celote. Razen tega je naša javnost o tem sporu čula doslej le eno plat zvona, namreč le pojasnila Zveze tiskarnarjev in obeh prizadetih dnevnikov. Pri tem ostajamo strogo nevtralni in prinašamo pojasnilo le kot informativni list ter prepustimo avtorju polno odgovornost za vse navedbe v pojasnilu. Prav tako pa smo pripravljeno objaviti tudi pojasnilo tiskarnarjev, če bomo za to naprošeni.

P. n. redakcijo »Glas naroda« prosimo za priobčitev. Pojasnilo smo poslali tudi »Slovincu«, »Slovenskemu Narodu« in »Jutru«.

»Jutro« in »Slovenski Narod« sta objavljala članke, kjer sta po svoje razlagala vzroke spora grafičnega delavstva s tiskarnami. Ogromna večina javnosti si je bila takoj na jasnem, da oba časopisa pišeta tako, da se lažje zagovarjata pred naročniki in čitatelji, in tako, da čim bolj opravičita svoje lastnike, ki jim ne bi bilo prijetno, če bi javnost vso njihovo socialnost in pravičnost videla v pravi luči.

Grafično delavstvo na članke ni odgovarjalo, ker ni hotelo, da bi se strasti razburjale do skrajnosti, ker ni hotelo ostriti položaja in poglobljati prepada, ki je zazijal pred leti med tiskarniškiimi uslužbenci in podjetniki. Ker pa časopisje iz »Narodne tiskarne« nenehoma »informira« javnost, smo primorani, da se branimo. Odklanjamo odgovornost za škodljive posledice, ki bodo nastale tedaj, ko se bodo obravnavale razne interne podrobnosti.

To pot hočemo biti kratki. Trenutno nečemo ugotavljati, kako je z gospodarstvom in dobički v Narodni tiskarni in kam gredo zasluzki. Tudi ne bomo trenutno razpravljali, kaj vse se je hotelo z uslužbenci Narodne tiskarne storiti in kako se je zadnja leta gledalo nanje. Vse to se lahko pride na vrsto. Morda nam bodo pri tej polemiki pomagali tedaj tudi drugi, n. pr. invalidi itd.

Sedaj naj navedemo le par konstatacij: 1. Složno delo med grafičnimi podjetniki in delavci je veljalo do pred leti za vzor vsej javnosti, kakšno bodi delo za sprehajanje kake obrti. Delavske organizacije so imenovale tako postopanje celovstvo in so ga obsojale kot škodljivega za delavske interese. Prišli pa so gospodje, ki so mnenja, da je delavstvo le eksploatacijski objekt, s katerim je potrebno postopati s stališča večjega ali manjšega dobička. Gospodje iz Narodne tiskarne so jim na čelu. Njihovo stališče je, da je za slehernega delavca mezda Din 3— na uro decela primerna. Ti gospodje so dosegli, da se je razdor med delavstvom in podjetniki večal vedno bolj.

2. »Jutro« in »Slovenski Narod« se trudita dokazati, da je grafično delavstvo nastopilo proti Narodni tiskarni iz političnih razlogov, kar dokazujeta s tem, da je v ostalih podjetjih delavstvo ostalo na delu. Ugotavljamo, da je Narodna tiskarna sama izprla delavstvo, česar ostala podjetja niso storila. Potek je bil tak: Kolektivna pogodba za delo v grafičnih podjetjih v Dravski banovini je veljala do 1. julija. Pred 1. julijem smo imeli nedeljo in dva praznika, na katere se sicer normalno ni delalo. Organizacija je z okrožnico opozorila delavstvo, da naj te dni ne dela nadurnega ali kakega drugega izrednega dela, če se pogajanja razbijejo, razen v podjetjih, ki se bodo v tem pogledu posebej dogovorila z organizacijo. Taka varnostna odredba je bila potrebna, ker si je baš Narodna tiskarna vedno v takem kritičnem času hotela z nadurnim delom dobiti dovolj stavka za čas, ko bo pognala delavstvo na cesto. Nikjer na svetu ni delavstva, ki bi se pustilo izigravati v taki meri, da bi prostovoljno kovalo orožje proti samemu sebi.

V Narodni tiskarni torej delavstvo na praznik pred 30. junijem ni delalo, kakor ni delalo tudi v drugih podjetjih. To praznično delo pa je itak izjemno nadurno delo, ki na službeno razmerje ne vpliva. V nedeljo 30. junija pa se je delavstvo v vseh podjetjih kakor vsako nedeljo podalo na delo. Medtem ko se v vseh drugih podjetjih, kjer je nedeljsko delo, ni zgodilo ničesar, pa je Narodna tiskarna svojem delavstvu zaprla vrata, jih zastražila in odslovila slehernega uslužbenca, češ, da ima že drug personal. Tudi naslednjega dne, t. j. v ponedeljek 1. julija t. l. se je delavstvo podalo na delo. Vrata so bila zaprta in zastražena, delavstvo je bilo odklonjeno. Na vprašanje je vratar odgovoril, da ima nalogo odsloviti slehernega od prejšnjega tiskarniškega osebja. Tekom dopoldneva je Narodna tiskarna poslala organizaciji pismo s prošnjo, da naj delavstvu sporoči, da

se jim ponedeljek plača kot da bi delalo in v torek naj se vse osebe vrne normalno na delo. — Osebe se je v torek, dne 2. julija podalo na delo. Ob pol 7. jutraj začne z delom prvi sloj. Vrata so bila zopet zastražena in uslužbenec se ni pustilo v podjetja. Delavstvo se je zbralo pred podjetjem in čakalo. Ravnatelj Narodne tiskarne je popreje izjavil predstavniku organizacije, da ima nalogo, da vpraša vsakega posameznika, če je voljan delati ali ne, in da bodo morali nato vsi oni, ki se bodo izjavili, da so voljni delati, počakati pred vrati, da bodo gospodje odločali, koga se sprejme in koga ne. Zastopnik organizacije je izjavil, da so voljni vsi, da gredo na delo in da sta organizacija in zaupnik na razpolago za vse nadaljnje. Odgovora ni bilo. Pozneje je organizacija napravila nove pozikuse, ki so bili neuspešni. Gospodje pri Narodni tiskarni so usvojili smoter, dobiti v podjetje ljudi, s katerimi se bodo lahko igrali po mili volji. Pa o tem bomo lahko še pisali!

3. Pri lanskem tarifnem gibanju je bil dosežen sporazum, v katerem je tudi točka: »Nobena od obeh strank ne zagreši nobene agresivnosti, ki bi ta sporazum in tarifni položaj ogražala. Obe stranki nastopita skupno proti podjetju, ki bi med tem časom kjerkoli v državi izvršilo kake priprave. V takem primeru VKTV izključuje prizadeto

podjetje iz Tarifne vzajemnosti in ravna z njim kot z netarifiranim podjetjem.« Tega sporazuma se Narodna tiskarna ni držala. Na tastaturi stavnega stroja je tajno izučevala trojico laikov; stivabljala je razne grafičarje, ki so se nahajali v bednem položaju, da bi jih pridobila zase; s podporami je podpirala ljudi, ki jih je organizacija zaradi nerodnosti disciplinirala, da bi jih vezala na podjetje, itd. Citiran sporazum je Narodna tiskarna grobo kršila in ga izigravala na celi črti. Pritožbe delavske organizacije zaradi tega početja, so našle gluha ušesa. V zadnjem času delodajalci sploh niso hoteli sklicati seje VKTV, da bi razpravljali med drugim tudi o tem.

Ze iz povedanega je jasno, na čigavi strani je krivda. Nadaljnja pojasnila pa bodo stanje še bolj osvetlila in pokazala socialnost nekaterih gospodov v pravi luči. Tedaj bomo mogli govoriti tudi o tem, kdo ima baronske plače. Za sedaj naj ugotovimo le, da so plače tukajšnjega grafičnega delavstva nižje nego plače v tarifiranih podjetjih katerekoli mesta v Jugoslaviji.

V Ljubljani, dne 8. julija 1935.

Savez grafičnih radnika i radnica
Jugoslavije,

podružnica v Ljubljani.

Štrukelj Josip s. r. Drago Kosem s. r.

Naši rudarji se pogrezajo v revščino

Dokazi o bednem stanju rudarjev

Ljubljana, 8. julija.

Kako strahovito je gospodarska kriza zajela v življenje našega delavstva, zlasti pa naših rudarjev, pričajo s kričnimi šlevilkami prav podatki, ki jih je zbrala Delavska zbornica o socialnih razmerah rudarskega delavstva v preteklih revirjih v Sloveniji. Ti podatki, ki so vredni, da izve zanje vsa naša javnost, že sami po sebi tako zgovorno dokazujejo, da

današnjega socialnega položaja delavstva ne morejo rešiti samo besede in obljube,

ampak da je treba predvsem takih dejanj, ki bodo bistveno posegla v način vse gospodarske proizvodnje.

V naših rudnikih je padla proizvodnja za polovico.

Od leta 1929 premogovna produkcija zaradi krize stalno in rapidno pada. Od leta 1929 do 1933 je padla proizvodnja premoga v celi državi nad eno četrtino (od 100% na 72,4%), v rudnikih Dravske banovine pa skoraj za polovico (od 100 na 51,6). Pri tem je značilno, da so državne železnice od leta 1929 dobavile samo iz Dravske banovine 44,2% vsega premoga, lani pa je to število dobav padlo prav na 27%. Vendar pa grozi še ponovno znižanje dobav. Razumljivo je, da so rudarji zaradi tega vsi obupani. Kako v živo je zadela proizvodnja v rudarsko življenje, kaže to, kako strahovito je padlo stanje delavstva v rudnikih Trboveljske premogokopne družbe.

V desetih letih, od 1925 do 1935, je padlo to stanje na polovico, in sicer od 9.806 na 4.636 rudarjev.

(l. 1925: 9806, 1927: 7.262, 1929: 8.977, 1932: 5.048, 1935: 4.636 rudarjev.) V glavnih slovenskih revirjih Trbovlje-Hrastnik-Zagorje pa je bilo samo po uradnih ugotovitvah banovinske komisije iz l. 1933 zaposlenih 4.111, onemoglih 1.587, brezposelnih pa 1.526. Pa tudi zaposleni so v poletnih mesecih tako prizadeti, da morejo delati samo polovico delovnega časa in so torej tudi ti vsaj napol brezposelni. V Trbovljah znaša na primer število delovnih dni samo 13, v Kočevju pa samo 9 in pol dneva. Kakšna je v resnici vsa socialna slika, pa se vidi iz tega, da je moralo pri tako majem številu delovnih dni in tako nizkih delovnih mezdah lansko leto v revirjih Hrastnik-Ojstro, Kočevje, Laško, Rajhenburg, Trbovlje in Zagorje

4636 delavcev vzdrževati še 3368 žena in 7274 otrok.

Če mora delavec pri sedanjem stanju draginje plačati za nakup živil (brez kurjave) 220 Din, za 3—4 člansko družino pa 660 Din na mesec, in jih na primer samo v Trbovljah nad 60 odstotkov delavstva v poletnih mesecih zasluži

samo povprečno po 400 Din ali malo več, je več ko jasno razvidno.

da je preživljanje večine trboveljskega delavstva ogroženo do neznanosti.

Če pridamo še, da trboveljski rudar ne more kupovati obleke, ker nima niti sredstev za prehrano, in si ne more privoščiti niti najmanjšega užilka, potem vidimo,

da je naš rudar potisnjen na najnižjo socialno stopnjo v naši družbeni lestvici.

Ze prejšnja leta je znašal mesečni čistil zaslužek rudarjev od 200 Din navzgor, samo 8 delavcev pa je od 2400 delavcev zaslužio nekaj nad 1000 dinarjev. Čisti zaslužek pri 60% vsega delavstva je znašal 380 Din, letos pa je ta številka padla za celih 5 odstotkov, tako da je n. pr. velik del kočevskih rudarjev zaslužil v juniju samo 50 do 100 dinarjev.

Ako hočemo pravilno presojati višino povprečnega zaslužka, pa moramo imeti pred očmi, da je 75 do 80 odstotkov delavcev družinskih očetov in samo starejših delavcev. Redka je rodbina, v kateri bi služila dva člana, tako da mladostnih delavcev in žensk, ki bi živeli v skupnem rodbinskem gospodarstvu in večali rodbinski zaslužek, med njimi skoraj ni. V Trbovljah pa mora na primer vsak rudar skrbeti še za enega rentnika ali brezposelnega, tako da znašajo odbitki od skromnih mezd celo do 120 dinarjev. Zadnji mesec so delali rudarji na primer po 13 šiltov. V letu 1933 pa je delavstvo odrinilo tudi velike socialne dajatve. 4866 delavcev-rudarjev je plačalo 5 milijonov in 678 tisoč Din.

in sicer za bolniško blagajno 2.230.000 Din, za pokojninsko blagajno 2.850.000, za brezposelno zavarovanje 242.000, za vzdrževanje Delavske zbornice 282.000 ter v razne podporne fondе 74.000 Din. Poleg teh odtegljajev pa je moral plačati povprečno poleg 98 Din vsak delavec še uslužbenški davek in bednostni fond.

Razumljivo je, da je vse to pritrlo rudarje do bedne in obupa in je že lansko poletje prišlo do gladovnih stavk.

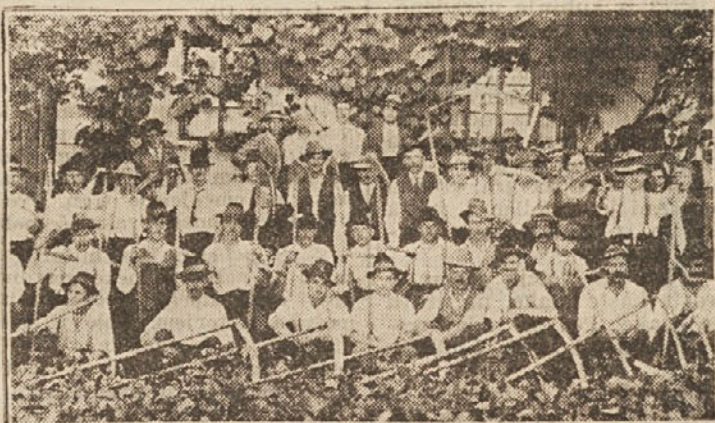
Rešitev tega rudarskega vprašanja pa je toliko bolj težavna v onih delavskih revirjih, v katerih je na tisoče delavstva v občinah, pri tem pa so odvisni predvsem od rudnika, pri tem pa ni v okolici naših glavnih rudnikov niti tovarna niti poljedelskega ozemlja. Rešitev tega vprašanja zahteva od vseh, da zastavijo vse svoje sile in prisrčno čimprej vsemu rudarskemu delavstvu na pomoč, kajti le tako bo mogoče obraniti naše ljudi pred najhujšim propadom. To propadanje pa je toliko silnejše, ker se dogaja prav pred našimi očmi in mi ga mirno gledamo in čakamo.

Tekme koscev v Vuzenici

Ob severnem vnožju Šumovilega Pohorja leži v razširjenem delu Dravske doline ob izlivu Cerkvenice v Dravo prijazen trg Vuzenica. Na skali nad Vuzenico je bil nekdanj grad, ki je bil

nekaj časa tudi last Celjskih grofov. Vuzenica sama pa je znana izza kmetijskih uporov v njeni neposredni bližini.

Ob 420 letnici boja za staro pravdo se je

Vrli tekmovalci po žilavi borbi za prvenstvo. Poglejte jih, kako radostni so in dobre volje po svojih uspehih, čeprav jih je tekma zdelala.

zbrala dobromisleča mladina v krogu Društva kmetijskih fantov in deklet, ki želi z izobrazbo in z združevanjem olajšati v sebi življenjsko pot. Dviguiti želi ugled kmetijskega stanu in delati za razobesiti zastavo sloge pa zdravega in treznega življenja čim više.

Preteklo nedeljo pop. ob 15. uri je izpred stare šole v povorki skozi dva trga manifestirala mladina za kmetijski pokret z godbo kmet. fantov na čelu, nakar je sledil 31 koscev ter številno občinstvo. Na travniku v St. Vidu se je po kratkem odmoru vršila tekma koscev pod pokroviteljstvom g. senatorja in ministra n. r. dr. Marušiča. Po kratkem predredu je predsednik društva pozdravil vse navzoče, posebno g. nar. poslanca Doberška. G. poslanec je v vznešenih besedah obrazložil zbranemu občinstvu pomen tekme in organizirane mladine. Želel je koscem obilo uspeha, a občinstvu najboljše utis. Po žrebanju se je vnela borba za prvenstvo. Tekmi je z zanimanjem prisostvovalo okoli 600—700 gledalcev. Ko je komisija pričela z ocenjevanjem, je vsled velikega števila koscev imela mnogo opravka. Med tem pa se je mladina zabavala in je ob razglasitvi uspeha bila prav zadovoljna. Nagrajeni so bili vsi, vsakdo pač doseženemu mestu primerno. Zadnji je dobil oslo, da bo v prihodnje bolje nastroil koso in imel več uspeha.

Ponosna si trka mladina na prsa in zre v bodočnost s trdno vero: »V slogi je moč!« Vsem pa, ki so dobre volje, veljaj: »Združimo se!«

V Šoštanju stavka 350 delavcev

Šoštanj, 8. julija.

V veliki tovarni usnja g. Franja Vošnjaka v Šoštanju je danes stopilo v stavko 350 delavcev. Stavka je izbruhnila radi tega, ker pri pogajanjih med Stokovno jugoslovansko delavsko zvezo in med podjetjem, ki so se vršila pod vodstvom g. Jože Golmajerja v soboto in so bila razpisana od Delavske zbornice, ni prišlo do sporazuma. Delavci žele glede na to, da podjetje stalno krši zakonska določila glede delovnega časa in druga določila obrtnega zakona glede odškodnin, da se delovno razmerje uredi s kolektivno pogodbo. Podjetje pa odklanja tako pogodbo, ker hoče imeti proste roke. Danes je poskusil posredovati v korist delavcev tudi sreski načelnik iz Slovenjega grada, vendar tudi njegovo posredovanje ni uspelo in se je g. načelnik mogel prepričati, da so zahteve delavstva popolnoma upravičene. Delavci so zlasti zahtevali, da se sedanji plačilni pogoji uredi s kolektivno pogodbo, da se v nižjih kategorijah regulirajo, in da podjetje uvažuje vse predpise zakona o zaščiti delavcev in obrtnega zakona. V stavko so stopili delavci složno in bodo zahtevali, da se njihovim zahtevam do kraja ugoditi.

Stavka delavstva v »Kovini«

Maribor, 7. julija.

Delavstvo tovarne »Kovina« na Teznu pri Mariboru se je že dalje časa pogajalo z vodstvom tovarne za s. lenitev kolektivne pogodbe in za uvedbo pravičnika o minimalnih mezdah. Te dni je delavstvo predložilo svoje osnutke ravnateljstvu, ki jih je pa gladko zavrnilo. To in pa še dejstvo, da je vodstvo odpustilo 1. julija 7 delavcev ter izdalo še nekatere druge ukrepe v škodo delavstva, je bil povod, da je vse delavstvo »Kovine«, ki ga je nad 100, stopilo v soboto dopoldne v stavko. Delavske organizacije so sestavile pogoje, pod katerimi se bo delavstvo zopet podalo na delo. Vsa mariborska javnost z največjimi simpatijami spremlja borbo delavstva v »Kovini« in mu želi mnogo uspehov!

Velik zlet delavstva v Celje

Celje, 8. julija.

V nedeljo dopoldne se je vršil velik zlet, zlet delavstva iz vse banovine.

V Celje je prišlo zjutraj 5 posebnih vlakov iz Maribora, Prevalj, Jesenic, Kranja in Ljubljane. Izletniki pa so prihajali tudi še z drugimi vlaki. Izleta se je udeležilo vseh 40 podružnic »Svobode«. Na kolodvoru je bil sprejem gostov. V povorki je korakalo skozi mesto okoli 12.000 delavcev. Celje zlepa ni videlo v svoji sredi toliko življenja. Samo dopoldne je bilo 12 koncertov, ki jih je na raznih krajih izvajalo 12 delavskih godb, tako na kolodvoru, v parku in drugod. Bilo je res, kakor bi bil delavski praznik.

Ob 11. dopoldne so se vršile finalne nogometne tekme med posameznimi delavskimi klubi, popoldne pa se je ob pol treh formirala slavnostna povorka z delavskimi zastavami in kmečko konjenico, v sprevodu so stopale godbe in sportniki v dresih. Vsa povorka je krenila na Glazijo, kjer je bil nastop združenih pevskih zborov »Svoboda«. Govorili so nato o pomenu delavske kulture prof. Teply, g. Leskovek za strokovno komisijo, g. Sedej, predsednik delavske zbornice, g. Topalović in drugi govorniki. Nastopil je recitacijski zbor iz Kranja s Klopčičevo zborni pesnitvijo »Noč«, Zaloga pa z zborni pesnijo »Mi vsi«. Vse Celje je bilo v državnih zastavah in je navdušeno pozdravljalo v svoji sredi toliko množico delavstva. Zvečer se je vse delavstvo s posebnimi vlaki spel vrnilo domov.

Vabilu županstva, da bi prebivalstvo izobesilo zastave, se je Celje z Bregom in Gaberjem lepo odzvalo.